

MINERVA

Diară literar, beletristică și de distracțiune.

Apare în 1 (13) și 15 (27)
a fie-cărei luni.

Proprietar, editor și redactor responsabil :
George Curteanu.

Prețul: pe an 4 fl., pe 1/2 an 2 fl., pe 1/4 1 fl.
Pentru România și străinătate: Pe an 10 fr.
Prețul e a se solvi înainte.

Olympia, templul și statua lui Joe olympicul, jocurile olympice, computarea timpului după olympiade

(Urmare.)

Chipurile de pe partea dinainte a cubului, pe care era așezat întregul lucrul, reprezentau Olympul cu cele 12 deități mari. La o margine se înălța Helios (sorele), chipul dimineții, pe carul său; urma Joe și Junona cu o grație, Mercuriu și Vesta; Amor, care primesce pe Vinerea încoronată de Pitho la esirea ei din mare. Apolo și Diana, Minerva și Hercule, Neptun și Amphitrite și în fine Luna, chipul serei, coborîndu-se pe carul său. Tablourile făcute de Panamus pe partea din afară a părțelii, ce încunjura tronul și statua deului, reprezentau scene însemnate din viața eroilor, cari se destinseseră ori își câștigară merite în jocurile olimpice. Fie-care latură a părțelii era împărțită după datina vechiă în mai multe câmpuri mici, dintre cari fie-care conținea o reprezentare de sine stătătoare. Peste tot erau 9 câmpuri: 1) Atlas ține pe umărul ceriul, Hercule stă lângă dânsul gata a primi sarcina, 2) Theseu cu Pirithou; 3) Hellas și Salamis, reprezentate prin figuri femeiesci. În ce raport stau acestea cu celelalte figuri e foarte obscur. După lămuririle învățaților, poate, că au fost pe timpul lui Pausanias și alte figuri accidentale amestecate; Hellas se fi stat în raport cu Hercule, ai cărui descendenți au trăit aci un timp îndelungat; Salamis în raport cu istoria eleiană, căci Oenomaus avea de soție o princesă din Salamis, iar o nepotă de a lui Pelops fi maritată după Telomon, un principe din Salamis și amic al lui Hercule și Theseu. 4) Hercule ucide leul nemeic; 5) Infamia

comisă de Ajax față de Casandra. Deoarece acest obiect e cu totul străin de celelalte, Siebenkees e de credință, că Pausanias fi înșelat de ciceronele său, spunându nume false la acest loc. Un măiestru chiar așa de bine a putut înfăptui seducerea Helenei din partea lui Theseu ori Pirithou, ori a Hesionei din partea lui Telomon ca și răpirea Cassandrei. Una din aceste două scene, sau o altă asemenea din viața lui Theseu, ori Hercule s'ar fi potrivit mai bine la celelalte figuri și astfel e de tot verosimil, că Pausanias a greșit ori a fost înșelat; 6) Hippodamia cu mamă-sa; 7) Prometheu ținut pe stâncă, vis-à-vis de el Hercule; 8) Achile sprijinesce pe muribunda Penthesilea. Aci încă poate fi sedus Pausanias prin ignoranța ciceronului său, deoarece scena e cu totul străină de celelalte. Imprejurarea, că pe o pătră prețioasă din cabinetul regesc neapolitan se află o reprezentare analogă a unei scene cu Theseu, care asemenea ține pe brațe cu compătimire o fată muribundă, pe care o rânise dânsul în lupta cu Amazonele, ni dă dreptul a crede, că ușor a putut să fi reprezentată și acolo acesta, ori altă scenă analogă de a lui Hercule ori Theseu din lupta cu acelea; 9) Două Hesperide cu merele încredințate lor spre pază.

Înălțimea statuei deului în raport cu înălțimea templului fi obiectul atențiunii multor dintre anticii erudiți și cunoscători de arte. Mai mulți impută lui Phidias, că a fost prea puțin băgare de seamă la înălțimea templului,

căci statua fû așa de înaltă, încâtă când s'ar cugetă, că deul s'ar putea sculă, ar fi fostă cu neputință să o facă, fără ca să arunce acoperișul templului. Înălțimea ei, ȃce Hygin, că a fostă de 60 de urme. Acestă ar fi fostă cu puțință numai în casulă, dacă înălțimea pusă de Pausanias de 68 urme a templului s'ar fi luată numai până la coróna acoperișului, dacă înțelege dânsulă înălțimea întregului edificiu până la crêsta acoperișului, în casulă acesta înălțimea internă n'a putută fi mai mare de 54 de urme și statua fără de cubulă, pe care era aședată, încă n'a putută fi mai înaltă decâtă până la 40 urme, ce și în casulă acesta a fostă prea mare în proporțiune cu înălțimea templului.

Deorece statua a fostă de fildeșă trebuia să fiă scutită atâtă de uscățiune, câtă și de umeđală. De umeđală era cu deosebire amenințată, căci templulă fû edificată în ună locă băltoșă. Spre a o scuti de acestă, ȃce Pausanias, să ungea din când în când cu oleu. Acestă lucru a fostă încredințată descendentiloră lui Phidias. Pe lângă tôte acestea a trebuită să se repara ze statua odată de cătră măiestrulă meseniană Damsphon.

Despre sôrtea ulterioară a acelu lucră măreță ală lui Phidias nu se scie nimică. Impêratulă Cajus a fostă destulă de neprecugetată, când a concepută planulă de a o transportă la Roma, cea ce ar fi avută dreptă urmare ruinarea aceleia; dela acestă cugetă însă îlă abătă Memmius Regulus. Că fostă transportată cu timpulă din Olympia, că aflată și-a mormântulă sub ruinele templului, ori ca s'a ruinată cu timpulă, ne mai avândă nime grijă de dânsă, după încetarea jocuriloră olympice, nu aflămă amintire la scriitoră. Statua lui Joe, despre care ȃce Cedrenus, că s'a adusă dela Olympia la Constantinopole și s'a arsă, verosimilă nu a fostă statua făcută de Phidias, ci o altă statuă dedicată lui Joe olympiculă.

4. JOCURILE OLYMPICE, după cum s'a amintită la începută au fostă cele mai sêrbătorești, mai mari și mai renumite jocuri sântă în întregă Grecia. Ele sau că își avea numirea dela loculă unde se serbau, sau dela Joe olympiculă, care își avea aci templulă și statua până aci descrisă. Tradițiunile despre originea aceloră suntă deosebite. După unii să fi întemeiată acestea jocuri însuși Joe după învingerea, ce a raportată asupra Titaniloră, în care timpă să fi câștigată premiulă în luptă cu pumnulă Marte și Apolo față de Mercuriu. După

alții să fi fostă întemeiatulă loră Pîsus, dela care și-a căpătată numele cetatea Pisa. Alții érași spună, cumcă le-a întemeiată ună dactylă cu numele Hercule, când a venită din Creta în Elis cu patru frați ai săi: Păoneus, Ida, Jasius și Epimede. Acești patru frați mai tineri să luptară în fugă de emulare pentru premiă și Hercule să fi încoronată pe învingătoră cu ramură de olivă, carea nu a fostă de olivă comună, ci dintr'ună olivă adusă în berculă sacru din țera Hyperboreiloră. Din acelu olivă s'au luată ramuri pentru încoronarea învingătoriloră și în timpurile de după aceea. A luă ramuri din acela pentru alte scopuri se privia ca sacrilegiu. Din tôte acestea se pôte luă ca faptă istorică, că în ȃnutulă dela Pisa s'au serbată jocuri de atare natură încă din timpurile cele mai vechi ale Greciei, ală căroră scopă, după cum se pôte presupune, a fostă religiosă. S'au întreruptă de mai multe ori și de aci ne putemă esplică deosebitele date asupra întemeiatoriloră aceloră. Astfelă se ȃce, că s'au reînosită cu 50 de ani mai târziu după diluviulă deucalionică, ori după chronica pariană pe la 1500 înainte de Chr. din partea unui descendentă ală susă numitulă Hercule cu numele Clymenes, regentă în Pisa. Pe timpulă lui Pausanias era în berculă sacru Altis dela Olympia încă ună altariuală lui Hercule idăiculă cu înscricțiunea: „**Leu Hercule patronulă.**“ După aceea a mai ȃnută la Olympia jocuri festive Endymionă, filulă lui Aethlius și întemeiatorulă cetăței Elis, la cari se luptară în fugă de emulare pentru succesiunea pe tronă fi săi: Păon, Epeus și Aetolus între anii 1475 și 1450 an. Chr. Decâtă tôte mai splendide au fostă cele ordinate de Pelops după învingerea, ce o câștigă asupra lui Oenomaus în alergatulă cu carăle pe la an. 1420 a. Chr. Pe timpulă lui Pausanias să vedea ună mormântă, care se spunea, că l-a rădicată Pelops la Olympia în onorea tineriloră eroi, cari își perdură viêta în luptă de emulare cu Oenomaus. După alungarea Pelopiȃiloră din Elis prin Salmoneus, reînosită jocurile olympice Amythaon, nepotulă acestuia și după dânsulă Pelias și Neleus. Hercule, filulă lui Amphitryo sêrbă în onorea lui Joe la Olympia nouă jocuri sântă după cucerirea cetăței Elis și după învingerea sa asupra lui Augias, la 1350 a. Christosă. Elă încoronă mai întâiu pe învingătoră cu ramuri de olivă sêlbatică și făcă și deosebite întocmiră, cari din partea unora s'au ascrișă lui Hercule din Creta.

(Va urmă.)

Piratul de pe Marea de Ostü.

(Romanü de Louis Hakenbroich.)

I. *Într-o noapte.*

Era vară. După o căldură de mai multe săptămâni unü uraganü teribilü sbicia marea de ostü. Valurile se ridicau și cădeau în modü de ne mai vëdütü pe suprafața märei, iar prin munți de apă străbătea vasulü englesü „Camperdown“, ce se reînforcea cu povară dela St. Petropole spre Anglia.

Era diminëtă pe când naia plutia spre ostü dela insula danesă Borholm. Căpitanulü cu ochi ageri și bine deprinși priveghia îngrijatü de pe catargü, de örece de o parte pentru apropierea de insulă, de altă parte pentru marea neliniscită cu greu putea evita pericolulu.

Deodată tresări; privirea sa sigură zări unü obiectü negru, care în continuu era aruncatü în direcțiunea näiei prin valurile furiöse. Privi îngrijatü cu ochianulü și cunoscü, cum unü omü nu departe de vasü prinsü de o bârnă se lupta cu valurile spre a-și mântui vieța.

Pe unü momentü dispărü și omulü ca și bârna în valuri, și iarăși se iviră pe suprafața. Căpitanulü cunoscü, că acelü nenorocitü are lipsă de ajutoriu.

Cätü ce fü informatü despre acësta nenorocire, demandă a se deslegă o luntre.

Patru matrozü dibaci se suiră în ea, și cu iuți-meä unei săgeți se răpediră printre valuri... Era timpulü supremü. Nenorocitulü își pierduse puterile; leșinatü și cu mare pericolü pentru matrozü fü scosü din apă și transportatü la naiă.

Căpitanulü lăsă a-lü conduce numai decätü în cajuta sa; îlü desbrăcă și-lü înveli în plapome de lână. Mediculü näiei îlü luä sub paza sa și pacientulü adormi îndată, numai în visü pronunța din când în când cuvinte în o limbă străină.

Căpitanului i plăcü eleganța vestmintelorü străinului, deși cra fără vestă și surtucü. De pe îmbrăcăminte se vedea a fi näierü. Pantaloni säi erau lucrați din o materiä fină, iar cingătörea i era înfrumșetată cu o elegantă cusutură de mătasă roșă; chiar așa i era și cămașa țesută din cea mai fină pânză. Ciorapi säi pestriți erau de o țesătură frumösă islandică, iar pe încălțăminte-i ușöre se vedeau compice de aurü. Incingătörea avea unü pumnalü cu mănunchiu prețiosü; în busunarü afară de câteva monete de aurü străine mai avea și o tabacheră de aurü cu inscripțiune danesă; iar în mâna dréptă purta unü inelü de aurü cu sigilü. Necunoscutulü era de o stätură mijlociä; pieptulü și musculatura îlü arätau de o tăriä rară; avea unü capü frumösü, și aräta după părulü säu buclatü multü a femeii, de cumva

în träsurile feței nu s'ar fi vëdütü o energiä. Atätü barba cätü și mustețile i erau frumosü crescute și bine cultivate. Pe umërulü dreptü se vedea o cicatrice afundă și totü asemenea și la brațulü stängü.

Se făcü äiuă. Marea încă s'a mai liniscitü. Din când în când mergea căpitanulü vasului „Camperdown“ în cajuta sa, pentru a vedé pe străinü. Cam pe la amiază, pe când scria căpitanulü în äiuarilü säu, se treäi pacientulü. Confusü și neliniscitü privi în jurü de sine și la celü ce scria la masă.

Căpitanulü se sculă și privindulü suridëndü, îi äise:

— Nu-i adevëratü, că te întrebü unde te affi? Fii fără grijü, deörece te affi în bunü locü. Vorbescü limba englesă?

— Puținü d-le! äise străinulü reținëndu-se.

— Sum convinsü, că mai multü decätü mărturisescü äise căpitanulü suridëndü. Cum te affi de presentü?

— Föрте bine. Nu sciu, în ce modü së-mi esprimü recunoscința pentru mântuirea mea?

— Cea-ce amü făcutü noi pentru d-ta, ar face fie-care näierü pentru de-aprópele säu.

Căpitanulü îi enarä pe scurtü, în ce modü l'a aflatü și cum l'a mântuitü.

Cu voce tremurätöre întrebä străinulü despre numele corăbiei, pe care se affä.

— E vasulü „Camperdown“ din Leith; noi venimü din St. Petropole și călëtorimü la Londra. Numele meu e Charles May. Acum te poți sculă și së mâneci ceva de cumva ai apetitü.

Căpitanulü demandă a se aduce puțină mâncare și fiindu-i vestmintele uscate străinulü se îmbrăcă. Ambii se aședarä la mäsă, iar străinulü nostru avü unü apetitü... fiindü acum pe deplinü rehabilitatü trupesce.

În decursulü mesei căpitanulü întreținü cu străinulü urmätörea conversațiune:

— Nu ești d-ta näierü? și de ce naționalitate?

— Sum näierü; după naționalitate sum danesü.

— D-ta vorbești föрте bine limba englesă.

— Ca copilü am fostü puținü timpü în Anglia.

— S'a cufundatü naia d-tale astä-nöpte?

— Da! Nu mai am nici o naiă! grăi plinü de amărățiune străinulü.

— Și întregă averea 'ți este cufundată?

— Eu șingurü am fostü mântuitü — mulțămită d-tale.

— Cum? Șingurü d-ta ești mântuitü?

— Așa credü; căci eu am fostü uniculü, care am și pututü fi mântuitü.

Elü äise aceste cuvinte în unü modü de totü misteriosü.

— Sărmanii ómeni! suspină căpitanulú.

— De ce v'ați lovitú? De stâncile dela Jamfrou?

— O! Câte năi își află acolo perirea! răspunse danesulú.

— In cătrău plutia naia d-tale?

— Cătră Copenhaga; veniam dela Stockholm.

— A fostú naia proprietatea d-tale;

Străinulú elătina din capú. Dacă căpitanulú era mai atentú, atunci ar fi observatú, că Danesulú nu e atâtú de întristatú, după cum trebuia se fiă pentru o pierdere de atâtá ómeni și de naiă, căci din ochii lui mai multú se vedea o linisce și o îndestulare internă.

— Ce naiă posedeai?

— Unú brigg!!

— Cum îlú chiăma?

— „Eingsteens Miude.“

— Imi sună ca hebreiesce; scrie-mi numele in diarú.

Danesulú se supuse.

— Voiesci a-mi scrie și numele d-tale? Deórece numele străine le ținú anevoiă in memoria, dacă nu le am scrise!

Acéstá întrebare neașteptatá puse pe străinú ceva pe cugete. Cu superbiă însé privi la căpitanú și cu voce respicatá díse:

— Eu sum *Lars Vonved!!*

— Lars Vonved!? díse cu mirare căpitanulú.

Acéstá o díse elú, ca și când ar pronunță numele unui admiralú.

Indatá își scrise Lars Vonved numele in diarulú căpitanului: luá o bucatá de hârtiá, pe care scrise câteva șire, apoi o predete căpitanului cu cuvintele:

„Păstréză-o cu scumpătate, in o di póte îți va fi de celú mai mare prețú.“

Căpitanulú primi hârtia și uimitú ceti cuvintele:

„Eingsteens Miude. Căpitanului Charles May, de pe vasulú „Camperdown“ in 18 Iunie anulú 1800. Lars Vonved.“

Bětrânulú năierú suridéndú, puse hârtia in diarulú séu și mulțumindu-i díse:

— Sperezú d-le Vonved, că in câteva diile vei călători bine până la Copenhaga; până atunci însé te invitú in modú pretinescú a-ți petrece cu mine in cajuta mea; avemú destulú timpú să facemú cunoscință mai de-aprópe... Eu] trebuie acumú să urecú pe coperișulú năiei.

— Imi permiti a te acompaniá, d-le căpitanú?

Ambii se suiră pe coperișú, unde Vonved mulțumí matrozilorú pentru ajutorú. In departare se vedeau alte năi, și câteva luntre de ale pescarilorú.

Una din năi atrase cu deosebire atențiunea lui Lars Vonved.

Căpitanulú îlú întrebá: pentru ce o privesce cu atâtá interesú?

— Mi se pare, că o cunoscú; este o năișorá danesá.

— O năișorá danesá?

— Sigurú nu-ți potú spune, de e danesá, sau o șalupá englesá.

Vonved luá unú ochianú, privi... și-lú predete iarăși căpitanului.

— Cunosci naia?

— Vei vedé! răspunse Vonved.

Iute ca celú mai desterú matrozú, se sui Vonved pe catargú, își desfăcú cingătórea și o acățá ca semnalú. . .

Căpitanulú May observá cu ochianulú, cum după câteva minute năierii dela naia respectivá indatá rěspunserá totú asemenea semnalului de pe vasulú „Camperdown.“

Intr'acea Vonved se scobóri. Semnalulú lui a fostú priceputú. Ómenii își făceau datoria. Năișóra se apropiá de vasulú „Camperdown.“ — Indatá ce ajunse lângá vasulú „Camperdown“ sárirá patru bărbați robuști in o luntre și cu multá istețime o îndreptará spre vasú.

— Lars Vonved!? strigará děnști, și totți patru își descoperirá capetele.

— Cum vė merge? îi întrebá Vonved.

— Fórté bine căpitane! i rěspunserá.

Vonved se duse la căpitanulú May, îi strínse mâna cu cordialitate și se despărți cu cuvintele:

— Trebuie sé te părăsescú, d-le căpitanú! Fii sigurú însé că nicí-odatá nu voiú uitá, că ai fostú mântuitorulú vieței mele. Păstréză hârtia ce ți-am datú; se póte, că in o di sé-ți arátú mulțámíta mea. Rémái sănátosú!

Preste câteva minute Lars Vonved se afla in luntre; iar după o óră nicí cu ochianulú nu se mai putea observá.

Dupá patru diile căpitanulú May se oprí cu vasulú séu la Copenhaga.

Dupá ce dete poruncile de lipsá ómenilorú séi, intrá in cetate și se oprí la o ospétáriá, in carea se indatinase a petrece de mai mulți aní.

Afará de děnsulú nime nu era in salá cu cine sé-și fi pututú petrece. Din acéstá causá luá unulú din numerii cei mai noi a unui diarú localú.

La momentú tresári; îlú cuprinse spaima; deveni ca mortú; și uimitú ceti in diarú mai departe.

— Cu neputință! șoptí elú, dar totuși...!? Cu voce liná ceti articolulú de fondú, ca așa mai bine sé se convingá.

Cuprinsul articolului era :

„O veste înfricoșată am primită de pe insula Bornholm. Rafinatul Lars Vonved a adus patriei o atare nenorocire, câtă mai mare nu se poate cugetă. El a trăit ca necunoscut pe insula Bornholm, până ce unul dintre omenii săi l'a trădat comandantului naiei „Falck.“ Comandantul luă măsurile necesare, așa câtă făcătorul de rele fu prins și închis. Din neatențiunea comandantului el fu închis în apropierea magazinului de praf. Lars Vonved însă cu ceva instrumentă a spartă păretele, care îl despărția de magazinul de praf, iar pe această cale își duse în îndeplinire înfiorătorul său propus.

Pe scurt, cam pe la mezul nopții spre 27 Iunie, la câteva ore după ce Vonved fu prins, se auzi o detunătură teribilă la partea de lângă ancora vasului „Falck.“ Indată s'a vădit pe apă în locul naiei de război: ruine și bărne; cu repeziune s'au adus dela năile vecine luntre și caice, ca să se mântuiască, ce ar fi de mântuit, însă, spre cea mai groznică sfârșire de inimă, nu s'a aflat decât cadavre zdrobite și în starea cea mai demnă de compătimit. Numai un singur matroz a putut fi mântuit — dar și acesta de jumătate mort. Dela acela am primit vestea, că magazinul de praf alăturat cu naia de război au fost aruncate în aer. Tote încercările pentru a se afla cadavrul lui Vonved au rămas până acum zădarnice. Se presupune, însă, că el cu ocaziunea acelei catastrofe a ars. Așteptăm sciri noi.

Diarul cădu din mâna căpitanului, și plângându își ascunse fața în palme.

— Și dracul a ședut cu mine la mēsa! murmură căpitanul; apoi înspăimēntat privi în jur de sine, nu cumva sē-lă audă cineva, deōrece se temea sē mărturisescă, că însuși a mântuit viēța lui Vonved în noptea de 27 Iunie și fără a ceti mai mult se depărtă din sală.

(Va urm.)

Din trecut.

*Când de amor și de iubire
In grădină ți-am vorbit,
Sub întreaga mea vorbire
Ai tăcut și ai roșit.*

*Iar când eu frumōsă fată
Te 'ntrebai: tu mă iubesci? . .
Tăcuși iar, ca de-altă-dată,
Și n'ncepuși ca sē 'nalbesci.*

*Dar că eu ce am făcută ore
Sē ți-o spună ȝeu nu o sciu,
Ci sciu, că și aȝi mă dōre
Cam vorbită când-va ce-ți scriu.*

Satu-mare.

Antoniu Popū.

Mōrtea lui Joachimū Murat.*)

de ILLUSTR. W.

Joachimū Murat, aventurierul simplu, favoritul norocului, deveni regele Neapolei. Viēța lui fu o tragediă, a cărei ultimă scenă pe câtă de instructivă pe atăta e și de interesantă.

Leul gonit a cădut în lupta din urmă, — bărbatul sumeț, puternic și demandator fu silit a-și plecā capul înaintea sorței neîncunjuravere. Murat deveni prinsonier.

În 13 Octomvre la 6 ore dimineța căpitanul Stratti intră în închisōrea regelui. Murat dormia liniștit. Căpitanul Stratti, care față de rege cădut se purta cu totă stima, nu voi ală conturbā în somnul său; sē gena a-lū treȝi din somn, pe regele, care se apropia de sfârșitul viēței sale sgomotōse, strălucite și pline de persecuțiun... Lasă, odihnescă-se în aceste ultime minute.

Regele însă la auzul sgomotului sē treȝi. Murat strigă aspru pe căpitan.

— Ce vrei d-ta căpitan?

Stratti se gati sē rēspundă, dar cuvintele îi înghețară pe buze.

— Oh! — ȝise apoi Murat — mi se pare, că d-ta ai primit sciri din Neapole!..

— Da, sire!

*) Joachimū Murat, rege de Neapole, mareșal de Franca, cumnat cu Napoleon I, a fost fiul unui otelier din Bastide în Franca și s'a născut în 25 Martie 1771. Mai întăiu se aplică la teologiă, dar apoi abȝise de acest stat și intră ca voluntar în armată. La 1794 ajuns la rangul de colonel, iar la 1796 la rangul de general de brigadă. Însoȝi pe Napoleon în Egipt, de unde întorcându-se primi comanda peste garda consulară și în 20 Ianuarie 1800 se căsătorī cu sora cea mai tēnără a lui Napoleon, cu Carolina. La proclamarea imperiului deveni mareșal, prinț împărătesc și mare admiral. Se distinse în lupta dela Austerlitz, ēr după pacea dela Tilsit primi supra-comanda peste armata din Spania. Când Iosifū Napoleon, fratele celū mai bētrān a lui Napoleon, primi corōna Spaniei, atuncī Murat primi tronul Neapolei. După-ce ajuns rege — dela 1810 începēndu — se încercă a se subtrage de sub supremaȝia lui Napoleon, pentru care scop puctă cu Austria și cu admiralul britanic Bentinek, dar în curēndu perdū încrederea acestora. Ba în cele din urmă cu Austriacī deveni în inimiȝiță și în 12 Aprilū 1815 avū cu aceștia o luptă la Ferrara, unde fu învins cu desēvirsire și fu silit sē fugă la Neapole. Aci de asemenea avēndu dușmani în ȝiua următoare se refugiă pe insula Ischia, de unde fuȝi în Franca. Dar fiind persectat și acolo fugi iarăși în Corsica, de unde în 28 Septemvre imbarcă pentru Neapole. În 8 Octomvre debarcă la Pizzo, unde a fost prins și ca usurpator de tron fu dejudecat la mōrte. De dēnsul au rămas doi feciōri și două fete.

— Și ce sciri?

— A sosită sentința de moarte, sire!

— Cine a edită această sentință, dacă e iertată a întrebă — dișe Murat cu sumeția. Unde sunt „pair“-i (Patres), cari pot să mă judece pe mine cu dreptul. Și dacă sum rege și ca pe rege mă judecă, atunci numai adunarea regilor poate să mă judece; dacă ca pe mareșalul Franciei, atunci judec-mă mareșali, dacă în fine mă privesc ca pe generalul, cine poate să mă judece dacă numai nu colegiul generalilor.

— Sire, d-ta ești privit ca dușmanul al țerei, și ca atare ești supus comisiunii militare. D-ta însuși ai dată această ordinațiune contra rebelilor.

— Așa-i, d-le, eu o-am dată, dar contra unor lotri, bandiți și nu contra unor regi încoronați! Dar totu una, eu sum gata... Bine omoriți-mă! dar atâta nerușinare nu am putut să presupun în Ferdinand...

— Sire! voiesc să scir numele acelora, cari te-au osândit?

— Ridiculă — cetesce căpitane.

Stratti ceti, Murat ascultă cu ună suris sarcastic și amar pe buze.

— Oh! — dișe după ce fini căpitanul cetirea — trebuie să mărturisesc, că au fost foarte precauți. Judecătorii mei, afară de Francesco Froio, toți mi multămesc pentru statul lor onorific. Dora s'au temut, că vor fi acușati cu virtutea recunoștinței. Nefericiti de ei, toți m'au condamnată cu unanimitate.

— Sire, dacă d-ta te presentai în persoană înaintea comisiei și te apărai...

— Tac căpitane, tac, strigă Murat, acestu foru e incompetent înaintea mea, — ar fi rușine să mă prezint înaintea unui atare foru! această ultimă rușine voiesc să o încunjur... Vieta acum nu mi-o mai pot scapa dar onorea, reputatiunea mea regescă da!

În minutul acesta intră locotenentul Francesco Froio, ca să asculte pe prinsonier; ilu întrebă după totă regula, numele regelui, etatea, locul născerei. Murat ca fiéra rănită își înalță capul cu demitate.

— Eu sum Joachim Murat, regele ambelor Sicilii, și-ți demandă, ca să te depărtezi!

Murat începă a se îmbrăcă, și între acestea, în tonu liniscit întrebă pe Stratti, că aplicat ar fi să aducă soției și pruncilor lui ultimul rămas bun. Căpitanul nu pută grai, își plecă numai capul trist și tăcut.

Murat să puse la măsă și scris următoarele orduri:

„Iubită Carolină!

„A sosită timpulă despărțirii, eu trebuie să mor, peste o oră nu vei mai ave bărbat, prunci noștri nu vor mai ave tată. Aduți aminte de mine, — nu mă uită.

„Moru nevinovat, — o sentință nedreptă mă lipsesce de viață. — Dumnețu cu tine Achilles, Dumnețu cu tine Laetitia, Dumnețu cu tine Lucianu, Dumnețu cu tine Louise!

„Fiți demni de mine. Vă lasă în o țără, în o patriă, care e plină cu dușmani de ai mei. Nu vă dejositi în miseria, aduceți-vă aminte, că ce a-ți fostă. — Nu blăstemați numele meu... Aduceți-vă aminte, că mortea imi este amară, că trebuie să mor departe de mama voastră și de voi, că nu am un prietinu, care să-mi închidă ochi.

„Dumnețu cu tine scumpă Carolină, Dumnețu cu voi dragi prunci mei. Primiți binecuvântarea părintescă, ultimul sărut și lacrimile ferbinti versate pentru voi.

„Dumnețu cu voi, Dumnețu cu voi. Nu uitați pe nefericitul vostru tată.“

„Pizzo, 13 Octomvre 1615.

Joachim Murat.“

Tăia apoi o buclă din perul său și o aședă în epistolă. În minutul acesta intră generalul Nunziante. Murat se sculă, merse înaintea lui și îi întinse mâna.

— Generale — îi dișe — d-ta ești bărbat și tată, — d-ta încă poți să simțesc cândva în viață, ce e a lăsa aiei soția și prunci. Jora-te, că vei mijloci, ca această epistolă să ajungă în mâna celor adresați.

— Pe omenia mea, sire, o voi face, răspuns generalul și se întorse, ca să nu-i vadă lacrimile.

— Și acum susu, vesel general — dișe Murat — noi suntem ostași și cunoșcem bine mortea. — Dar încă una — imi veți concede, ca la esecutarea mea să comandă eu?!

Generalul făcu numai din cap că da. Atunci intră *auditorul*, în mână avea sentința. Murat găci, că ce e acea și rece se întorse spre el.

— Citesce domnule, eu te ascult!

Auditorul ceti sentința. Murat o ascultă până în capetă cu totă linisea. Nu s'a înșelat, toți, până la unul i-au votat „morțe.“

După ce se fini, Murat se întorse spre general.

— Generale! crede-mă, că inima mea scie face deosebire între mijlocul, care mă va ucide și între mâna, care o ține... Nică când nu aș fi crezut, că Ferdinand să mă impuse ca pe un câne miserabil. Această pată se va usca pe sufletul lui. Dar să lă-

sămă să nu vorbimă mai multă despre acestea. La câte ore va fi executarea.

— Când vei demandă, sire! — răspuse generalulă.

Murat își scose orologiulă, pe dosulă căruia era portretulă soției sale. Din întâmplare chiar această latură i se ivi înaintea ochiloră. Murat o privi multă timpă cu sete.

— Uită-te generale! — țise — acesta e portretulă reginei, d-ta o cunoseț, așa-i, că e bine ni merită?

Generalulă își aținti ochiă la pământă. Murat își băgă orologiulă în busunară.

— Sire care oră o alegi? — întrebă auditorulă.

— Dreptă ai — țise suridendă — am uitată pentru ce am scosă orologiulă, — eu numai trăsurile soției mele le-am privită! Ilă scose deci țărași.

— Punctă la patru ore, acum suntă trecută trei ore. Cinci-deci de minute ceră, — nu vă pară prea multe?

Auditorulă se plecă și se duse, generalulă încă se găta se mergă.

— Nu te voiă mai vedă? — întrebă Murat.

— Am poruncă să fiu de față la executare, dar știu, că nu voiă fi în stare a o privi până în capătă.

— Așadară te absolvă dela această greutate. Dar aș dori, înainte de ce ne-amă despărți, să te mai îmbrățoseză încă odată.

— Mă vei găsi pe drumă, sire.

— Mulțamescă generale, — lasă-mă singură.

— Sire, afară suntă doi preoți, — îi vei primi?

— Da, să între! — Generalulă se depărtă. Nu peste multă apărură pe pragă doi preoți; unulă a fostă Francesco Pelegrino, unchiulă unuia dintre aceia, cară l'au osândită la mörte pe Murat, celalaltă Antonio Masdeo.

— Ce voiți d-vóstră? — întrebă Murat.

— Amă venită să te întrebămă, sire, că voiesci să mori ca creștină?

— Eu ca soldată voiescă să moră! Lăsați-mă în pace.

Francesco Pelegrino se depărtă. Antonio Masdeo înse rămase acolo.

— Audit'ăi d-ta, ce am țisă? — întrebă regele.

— Da, — răspuse bătrânulă. Dar lasă-mă să credă, sire, că nu acesta țr-a fostă ultimulă cuvântă. Nu e această prima ocaziune, că te vedă, sire! Eu te-am mai rugată odată și Majestatea ta mai ascultată. —

— D-ta mai rugată pe mine?

— Da, în țilele bătrâne a gloriei Majestăței tale; când la an. 1810 ai venită în acestă orașă ună bătrână a venită la Majestatea ta. Acela eu am fostă. M'am rugată de 25 mii de franci, ca să potă termină

edificarea bisericei. Sire! atunci d-ta mi-ai dată 40 mii de franci.

— Döră am știută, că voiă muri aici! — țise Murat suridendă.

— Și acum sire, eu credă, că și a dóua rugare mi-o vei împlini. Sire îngenunchi, te rogă!

Bătrânulă preotă îngenunchiă la picioarele lui. Murat să uită lungă la elă, să vedea, că se luptă cu sine.

— Intru atâtă o doresci această? întrebă Murat după o lungă pausă.

— Sire, sum omă bătrână, dar bucurosă m'ăș țertă țilele, cară le mai am pentru acelă dulce cugetă, că Dumnezeu nu te-a părăsită în óra ultimă.

— Fiă dară — țise Murat emoționată — ascultă mărturisirea mea! Și eu inimă sinceră începă a-și spune fragilitățile sale din juneță, și după ce spuse totă în tonă năbușită adause:

— Din ce am devenită bărbată, nu am făcută nimică pentru ce m'ar muștră conștiința. Mă simtă curată.

— Sire, voiesci să documentezi înaintea lumii, că ai murită ca creștină?

— Voiescă — răspuse Murat — și pășindă la mesă cu trăsuri gróse scrise acestea cuvinte:

— Eu Joachimă Murat moră ca credinciosă ală bisericei romane.

— Acum părinte, — țise regele — spune dacă mai doresci ceva, — peste o jumătate de oră ar fi târziu. Orologiulă chiar atunci bătă jumătate pe patru.

— Nimică altă-ce, sire — țise bătrânulă și se depărtă.

Murat cu pașă iuți se preumbla în susă și în josă prin odaia sa, acuză se puse pe pată și cu mânilă își acoperi față. În timpă de o jumătate de oră, pe care o petrecă adăncită în cugete, i se înfățișă înaintea sufletului întregă sa vieță, începândă dela ospătăria, unde trăi elă ca servientă, până la pomposulă palată, unde trăi în atâtă luxă. Întrăga lui vieță i se arătă ca ună visă dulce, o amăgire strălucitoare, o istoriă din poveștile 1001 de nopti. Vieță lui fū strălucitoare ca curcubeulă și pe cum extremele curcubeului, așa și a vieței sale să spălară în nori născerei și a morței sale. Numai încetulă cu încetulă fū în stare să se scape de cugetele sale. Se sculă și trecândă la oglindă își arangiă părulă. Caracterulă sēu originală și acum și l'a păstrată; nici mörtea să nu afle de obieționată în îmbrăcăminte soldatului. În minutulă acesta orologiulă bătă 4 ore. Murat își deschise ușa... Generalulă Nunziantă îlă aștepta acum.

— Mulțamescă generale! țr-ai ținută cuvântulă. Imbrățiasă-mă înc'odată, apoi poți să mergi.

Generalul s'aruncă în brațele regelui cu ună plânsu inăbușită, și nu putu s'arostescă nici ună cuvântu.

— Fii tare — îl încuragiă Murat — ved'i și eu sum tare!

Dar acéstă tăriă a frântu inima generalului. Iși șterse lacrēmile și ca ună nebuñu fugi din palatū.

Regele ieși în odorū. Tōte erau gata la esecutare. Nōuē omenī în frunte cu ună generală erau postați în pōrtă, față de ei era ună părete de 12 urme înaltū. Dela păretele acesta la o distanță cam de trei pași era o rădicătură cam de o urmă înaltă.

Murat ca răcélă pași pe rădicătură, își scōse orologiulū, sārută portretulū soției sale și în tonū aspru comandă: „Focū!”

Dintre cei nōuē omenī numai 5 și-au descărcatū armele. Murat rēmase stāndū. Soldaților le-a fostū rușine s'epuce pe regele lorū. Au însemnatū mai susū, glōnțele intrarā în părete pe dēsupra capului lui Murat.

Atunci apărū curagiulū lui Murat în modulū celū mai strălucitū; pe față nu i-se produse nici o schimbare, nu tremurā de locū; cu compătımire durerōsă se uitā la soldați și le dīse:

— Vē înțelegū pe voi soldați mei, dar fiind-că totū veți fi siliți s'efaceți, ca s'însemnați bine, vē rogū s'enu-m'i prelungiți lupta din urmă. Numai la una vē rogū: s'efintiți, nu fața, ci inima mea! — S'ē începemū darā.

În același tonū și cu aceeași linisce comandă și a dōna orā focū. Soldați însemnarā bine. Murat cădū lovitū de 8 glōnțe, fără s'efi scāpatū orologiulū din mână.

Soldați rădicarā cadavrulū regelui și 'lū duserā érāși pe patulū lui de mai nainte. Cāpitanulū puse pazā la ușa chiliei.

Spre sērā intrā în palatū unū omū străinū. Cu orī ce prețū voia s'evadā cadavrulū regelui, — pāzitorulū nu l'a lāsātū s'entre, la ce elū dori s'evorbescā cu șefulū palatului, acelaia i arātā o epistolă secretă... Merserā apoi ambi și însuși șefulū deschise ușa chiliei, în care era culcatū mortulū rege și tristū se depārtā.

Strāinulū cu precauțiune privi în jurulū s'eu, apoi scoțendū unū cuțitū ascuțitū merse la patulū regelui.

Murat cu ochi deschīși înțepeniți se uitā la temerarū... În privirea lui era blāstēmū și disprețū după tronulū perdutū.

Peste dece minute străinulū se depārtā. Pāzitorulū vedū bine, că în o măhramă sāngiōsă ascunde ceva sub mantaua sa.

Mai târđiu cu o orā veni și mēsarulū cu sieriulū.

Acesta cuprinsū de grōzā sārī îndērētū dela patulū regelui. — Pāzitorulū fugi înlāuntru... Amēndoi steterā înmārmuriți... Cadavrulū nu avea capū.

Când muri regele Ferdinand, în cabinetulū secretū alū dormitoriului s'eu, au aflatū unū vasū cu spirū în care era ascunsū unū capū de omū.

Iuliu Moldovanū.

Afundimea mării.

Suprafața uscatului în generalū o putemū ține de cunoscută, ba putemū susține, că cam de dōuē sute de ani încōce avemū despre dēnsa și concepte curate. Despre afundimea mării însă până în timpurile din urmă nu amū sciutū nimicū și chiar și adī avemū despre dēnsa nisce cunoscințe fōrte obscure. Numai în apropierea țermurilorū s'a cercatū afundimea mării mai cu acuratețā, încātū acēsta a fostū cu puțință cu ajutorulū plumbinei de mēsuratū. Dar și aceste cercări au avutū rezultate îmbucurātore. Din acele cercări amū sciutū pentru esemplu, că insulele britice jacū sub luciulū mării, și acele au întăritū teoria geologiei și biologiei, că marea Britaniā, partea întregitōre a continentulū europēnū și canalulū calaisicū în relațiune suntū de origine mai nōuā.

Neeficace și cu totul nepracticabilă s'a aflatū plumbina de mēsuratū în oceanulū pacificū. Nu s'a aflatū nici unū mijlocū, cu ajutorulū căruia s'ar fi pututū judecā, când s'a ajunsū fundulū. De când însă a venitū omenimea la gândulū, ca s'eflege lumea vechiā cu cea nōuā prin telegrafū pe sub mare, de atunci și mēsurarea afundimei mării a intratū într'o erā nōuā. Aflarea plumbinei de mēsuratū Brook a procuratū posibilitatea de a statori cu punctualitate timpulū, când se desface globulū dela capētulū șinōrei plumbinei de mēsurare în urma atingerii de fundulū mării, ba încă prin aparatulū aplicatū la capētulū șinōrei s'a pututū scōte din afundime și unele probe. Aparutulū Brook la începutū fōrte simplu mai târđiu însă s'a perfecționatū multū și astādī la tōte vasāle mai mari se aflā cu mulțimea aparatele pentru demēsurarea afundimei, cu ajutoriulū cărorā suntū în stare a scōte din o afundime până la 5000 de metri măji de nāmōlū și prin acēsta amū ajunsū la posibilitatea, ca s'eputemū studiā mai de aprōpe caracterstica lume organică din afundimea mării. Omū însă nici până acum și probabilū nice-când în venitorū nu va fi în stare a strābate prea afundū, pentru-că nu esistā atare campanā de cufundatū, carea s'ē învingā presiunea mai multorū sute de pāturi de atmosferā. Chiar și lumina strābate numai până la o afundime de 400 de metri, aci este violetū-întunecatū, ér mai afundū este nōpte

vecnică. Afară de acea și temperatura scade necurmată, încă și în jurul ecuatorului apa din fundul mării e rece ca ghița, probabilu pentru-că înspre aici se revarsă necurmată apa din ținuturile polare.

Înainte de esoperarea măsurărilor acurate din timpul de față peste tot se credea, că fundul mării ca și suprafața continentului constă din locuri deloșe și din văi și în urmarea acestei credințe singuraticile insule mici din ocean ar fi vârful de delurilor, ce se află în mare. Fără îndoială, că dacă ar sica apa mării, pământul din fundul mării ar fi totu acela ca și cel de continent și insulele ar forma niște munți uriași, este siguru însă, că așa piscuri de munți, precum d. e. Tatra, sub mare nu există. Grupele de munți de pe uscat în general sunt simple încrețituri ale cōjei pământului, din cari pe încetul s'au format la influința aerului și a apei munți singuratici, până alți s'au nimicit cu totul. Formațiunea e permanentă. După calculul lui Haim jumătate din sistemul de munți de ore-când al Alpilor a dispărut. Precum se nimicesc poporele astfel dispar unu după altul și munți, iar frânturile acelor le transportă rîurile în mare. Rîurile de astăzi după calcul îngrijit, cam în 6000 de ani duc în mare atâta cuantă de pământ uscat cât face greutatea tuturor apelor din unu an și ce-să 6000 de ani pe lângă miriadele de ani, de când sustă pământul uscat!

Dar până când suprafața uscatului e încă în formațiune, până atunci suprafața pământului din fundul mării în cele mai multe locuri și-au ajuns perfecțiunea. În locuri ce cad la depărtări de sute și mi de mile marine adunimea mării este egală și ascendența ori descendența terenului, cu deosebire în oceanul atlantic e atâta de mică, încatu în proporțiune cu imensul teritoriu dispore. De bună sēmă nu a fost așa totdeauna, dar starea de azi a fundului mării își ia originea probabilu din acea epocă, când s'au format suprafața pământului.

Nămolu și frânturile de pământ aduse de rîuri de ordinaru rămân și în apropierea țărmurilor mării și o parte din acele o aruncă undele apei iarăși la țărmuri, așa, că ori-ce pământ uscat are în marginea sa dela mare ore-cari trepte. Numai nămolul cel mai fin ajunge în marea largă și i dă aceleia în unele casuri aspectul ei caracteristic. Acesta o putem vedea la țărmuri de cătră răsăritu ai Indiei, unde Hoangho duc pe 50 milioane de urme cubice de nămol în marea, ce se numesc de aici marea galbină. Încă și o parte însemnată din nămolul rîurilor Amazonelor și Orinoko se vede departe pe marea din spre mēdănōpte-apusu. În oceanul atlantic și în parte și în alte oceanuri se estinde nămolul așa numit globigerina, a cărui parte cea mai

de frunte se formeză din crustele nămolului globigerina bulloides foraminifera. Dela insulele Canarice până la India apusană locul acestuia îl ocupă unu lutu roșu forte finu unu felu de esență de lavă rēmasă din vulcani maritimi. În părțile centrale și apusene a oceanului pacificu la o adunime de 3500—7500 metri aflăm nămolul alcătuit din scoarțele radiolariilor; în marea ghețosă de sudu la o adunime de 2000—3000 de metri nămolul diatomicu.

Cea mai mare adunime a mării, pe care au măsurat-o până acum cu esactitate este în Oceanul pacificu spre răsăritu dela insulele Kurile. Plumbina de măsurat a vasului american „Tuscarora“ a străbătut aici în anul 1874 până la adunimea de 8513 metri, care adunime mai puțin 300 metri corēspunde înălțimei piscului Gaurisankar. Vasul „Challenger“ și în partea nordică a oceanului pacificu a aflat o adunime de 8000 de metri, așa, că dela Japonia spre răsăritu trebuie să presupunem în mare unu canal mare, pe care pe mapă îl însemnă une-ori cu numele de adunime „Tuscarora.“ În generalu suprafața pământului din oceanul pacificu e cu multu mai neasemenia ca în oceanul atlantic și aci (în oceanul pacificu) în adevăr se pōte vorbi despre locuri muntoșe. Deosebirea de înălțime, ce se află între adunimea mării și Kordilleri — munți Americii sudice, face mai multu decât 10,000 de metri și încă numai într'o depărtare de 150—200 de mile marine. Și în acestu locu este o vāgăună de pământ, pe carea ca și la țărmul asiaticu o încungiură munți vulcanici și din acesta împrejurare ajungem la acea conclusiune, că acestu pământ ar fi din unu timp mai de dincōce, decâtu cela al oceanului atlanticu. Adunimea de mare a oceanului atlanticu a descoperit-o vasul „Challenger“ în 1873 la 7086 metri. Dar această adunime au aflat-o la micile Antille spre mēdă-nopte, prin urmare aproape de țărm și nu la mijlocul mării precum și-au gândit la începutu.

Pe baza măsurărilor de până aici Krümmel a calculat cu ore-care verosmilitate adunimea mijlociă a mării la 3400 metri și de aici cantitatea apei mării la 3.138.000 mile cubice. Suprafața uscatului, încatu se rădică preste luciul mării, ar încapē cu totul în această vāgăună uriașă și ar micșora adunimea mării numai cu una a douădecea parte. Insuși rîul Amazonelor totu în 2 minute duc în mare 7000 km. de apă, Kongo 50,000, Missisipi 23.000 și mai totu atâta Jangsekiang și Laplata, dar totuși tōte rîurile uscatului numai în 60,000 de ani potu da atâta apă, câtă este în mare. Cum s'ar și putē altminte, când tōtă apa pământului uscatu derivă din mare prin ajutoriul puternicei pompe a aceluia — căldura sōrelui, care în continuu aduce din mare umedeli pe uscatu, iar acele

umedelt adunându-se la olaltă iarăși se revarsă în mare,
ca astfel procesul vecinic să se sustee până atunci,
până când sórele încălđesce pământul.

(după V. U.)

Literatură poporală.

Doine din poporŭ

Culese din jurul Năşedului de Vietorŭ.

— Bade de uritŭ tŭu
Face-m'oiu trestia 'n tŭu.
— Fă-te mândră ce te-i face,
Că şi eu, mândră, m'oiu face,
Eu m'oiu face-unŭ bou de baltă
Ş'oiu pasce trestia tótă
Şi te-oiu pasce şi pe tine:
Totŭ ii fi mândră cu mine.
Ei, bade, de-a tŭu uritŭ
Face-m'oiu trestia pe ritŭ
Ş'oiu fi cu florile 'n rândŭ.
— Fă-te, mândră, ce te-i face,
Că şi eu, mândră m'oiu face:
Unŭ voinicŭ cu cósă 'n spate
Ş'oiu cosi florile tóte
Şi te-oiu cosi şi pe tine
Totŭ ii fi mândră cu mine.

— Peste Murěşŭ, peste Tisă
Arde-o lumină aprinsă,
Điua plóuă, nóptea ninge,
Nime nu o póte stinge
Fără mândra mea cum plânge.
— De-ai sei mândră, ce mi gându
Plânge-ai de-ai uda pământu,
De-ai sei mândră ce mi voia
Plânge-ai, de-ai udă ca plóia
Cânt'unŭ cucŭ ş'o păserea
Tare plânge mândra mea,
Se teme c'a rămâne,
Dar tacŭ, mândră, nu mai plânge,
Că cu lumea nu-i învinge,
C'a 'nvinge lumea cu tine
Şi cu tine şi cu mine
Până ce ne-a pune bine.
Dar las', mândră, cum đitei eu,
Să mă 'nsorŭ, să nu te ieu;
Că de te-oiu luă pe tine
Să seŭ, că n'omŭ trăi bine:
Nici ŭ fi la măta fată
Nici la mine măritată.

— Bade strŭţŭ de ciucuraşŭ
Audiť'am că mă laşŭ.
Lasă-mě, bădiťă, đŭu,
Că ŭie ŭ-a paré rŭu
După ce copilă-sŭ eu.
Las' tu, bade, că-i vedé,
Că-i veni la vorba mea.
N'orŭ trece nici dóuě đile
Şi tu-i plânge după mine.

Din caracterele lui La Bruyère.

Comunicate în romănescce de I. Bariťiu.

(Urmare.)

Dela perfidia femeilorŭ profitămŭ aceea, că
ne curěză de gelosie.

*

Unele femei au în decursulŭ vieťei lorŭ a
susťine unŭ angajamētŭ îndoitŭ totŭ atătŭ de
greu a-lŭ rumpe ca şi a-lŭ ascunde: unui
angajamētŭ i lipsesce contractulŭ,
celuilaltŭ inima.

*

Judecândŭ aceea femeia după frumseťa, tine-
reťa, mândria şi dispreťulŭ ei, nimenea nu s'ar
puté îndoi, că celŭ ce o va încântă într'o đŭ
va fi unŭ erou; ea şi-a făcutŭ deja alegerea:
ea e unŭ micŭ monstru lipsitŭ de spiritŭ.

*

Suntŭ femei deja vesceđite, cari în urma
complecsiunei sau prin caracterulŭ lorŭ stricatŭ
devinŭ amantele unorŭ tineri, cari nu au avere.
Nu sciu, care e mai de plânsŭ, o femeia înaintată
în etate, care are lipsă de unŭ cavalerŭ, sau
unŭ cavalerŭ, ce are lipsă de o bētrână.

*

Unŭ bărbatŭ dela oraşŭ e pentru o femeia din
provincia cea ce e pentru o femeia din cetate
unŭ bărbatŭ dela curte.

*

Unŭ omŭ vanŭ, indiscretŭ, care e mare pala-
vrăgiu şi bajocoritorŭ, care vorbesce despre sine
cu încredere şi despre alťi cu dispreťŭ, care e
impetuosŭ, fălosŭ, întreprindētorŭ, fără moravuri
şi probitate, fără nici o judecată şi de o ima-
ginaťiune fórte liberă acelaia nu-i mai lipsesce,
pentru ca să fiă adoratŭ de multe femei, decâtŭ
o faťă cu trăsuri frumoşce şi o taliă frumoşă.

*

Este óre unŭ secretŭ sau unŭ gustŭ ipocon-
dru, că femeia aceea iubescce unŭ valetŭ, cea-
laltă unŭ călugărŭ şi Dorina pe mediculŭ ei?

(Vorŭ urmă.)

Diverse.

Sciri politice. Alegerile de deputați dietali pentru fiitorea dietă unghurică s'au sfârșit. In cele 413 cercuri electorale din Ungaria s'au alesu 242 deputați guvernamentali, 63 naționali (apponiști), 83 independenți, 16 ughoniști, cincî deputați fără partidă, în trei cercuri e balotagiu, iar în unu cercu va fi alegere nouă. Dieta unghurică se va deschide nu în 18, ci în 20 Februarie.

Sciri literari. Revista englesă „The illustrated London News“ a publicatū din balada poporală română „Miōra“ 6 strofe traduse în limba englesă de d-lū G. Garnett. — Asociațiunea transilvană pentru literatura și cultura poporului românū a concređutū redacțiunea organului seū „Transilvania“ până la viitorea adunare generală d-lui Zahariă Boiu. — La Cernăuți în editura d-lui Petru Ionescu stud. teol. apare de două ori pe lună o revistă litografiată sub numirea de „Tinerimea Română.“ Acéstă revistă este organulū tinerimei universitare române din Bucovina și o redactéză d-lū Stefanū Bodnărescu stud. jur. — In Iași sub direcțiunea d-lui Manolescu-Mladinū apare unū diarū sēptēmēnalū sub numirea de „Strigătulū“ și are de scopū apărarea românismului în contra esploatărei ovreiesci.

Regina României se află mai bine și în 27 Martie se va întorče în țēră.

Regina Natalia, se spune, că e greu morbosă de influență.

Căsătoria mostenitoriului României cu princessa de Edimburg — după cum spunū diarele din colo — nu se va face, din causă, că familia regală a Angliei ar fi refusatū acéstă încuserire după insistențele familiei imperiale a Rusiei.

Academia română își va deschide sesiunea generală în 1. Marte c. In anulū acesta se va conferi și marele premiu Nasturelū-Herescu.

Aniversarea unirei principatelorō române. Comitetulū Ligei pentru unitatea culturală a Românilorū, secțiunea centrală a hotărîtu, ca Liga sē serbeze diua de 24 Ianuarie în amintirea „Unirei principatelorō române“ prin o ședință festivă. Serbarea s'a ținutū în sala „Noului Atheneu.“

Distincțiuni. Regele României a conferitū ministrului francesū de esterne Ribot ordinulū „Corōna României“, iar din incidentulū visitei sale în Pesta a conferitū: Marea cruce a „Stelei României“,

ministrului președinte conte Szapáry și prințului Lobkovitz; marea cruce în gradulū de oficerū alū acelui ordinū primariului Budapestei C. Rath; marea cruce a ordinului „Corōna României“ locma-reșalū br. Pfeiffer și marea cruce în gradulū de oficerū, prefectului poliției din Budapesta, consilierulū de statū Jonū Török. Monarchulū nostru a conferitū ordinulū „Corōna de fierū cl. II.“ d-lui Dr. V. Babeșū, profesorū universitarū în Bucuresci.

Școlele și gimnasiile din România întreținute de comune dela 1 Aprilū vorū fi luate pe sama statului și vorū fi înscrise în bugetulū ministeriului instrucțiunei publice.

Școlă frēbeliană în Brașovū. Din „Gaz. Trans.“ aflămū, că comitetulū și sinodulū dela biserica s. Nicolae din Brașovū a înființatū o școlă frēbeliană. Conducerea acestei școle e concređută d-șorei Augusta Glodariu, fiica veteranului profesorū gimnasialū Dr. Vasile Glodariu. Numita d-șoră acum s'a întorsū dela Budapesta, unde a absolvatū școlele frēbeliane. Înaugurarea școlei s'a făcutū Duminecă în 19 Ian. st. v.

Lipsă de învățători. „Gazeta Bucovinei“ împărtășese, că în Galiția școlele suferū fōrte multū din lipsă de învățători. Așa din acéstă lipsă n-au potutū fi deschise 64 școle, au trebuitū se fiă închise 91 școle, iar în 463 de școle posturile de învățători au fostū ocupate cu candidați necualificați. Postulū de alū doilea învățatorū nu a potutū fi ocupatū la 1126 școle.

Lăutarii români sub conducerea lui Joanū Negrescu cāntă la Lipsca în fiăcare sēra cu succesū strălucitū. Dela Lipsca se vorū duce în Suedia.

O nouă cāntărețā română sa ivitū. Dna Anghelū din Iași, care și-a făcutū studiile la conservatorulū din Parisū și a atrasū atențiunea mai multorū artisti de valōre din Parisū, în 15 Ianuarie va dā unū cōncertū în sala Atheneului din Bucuresci.

Blanchete nouē pentru telegrame se vorū introduce în curēndū. Cu ajutorulū acestora se vorū putē predā telegrame și la oficiile postale, unde nu suntū stațiuni telegrafice. Aceste blanchete se vorū espedā apoi prin postā până la cea mai de aprōpe stațiune telegrafică. Formatulū lorū e ca și alū cartelorū postale închise. Una costă 31 cr. fiindū cuprinsă aici și taxa unei telegrame de 10 cuvinte.

Societatea dōmnelorū române din Bucovina. Dōmna Maria Brăileanū a convocatū pe diua de 31 Ianuarie a. c. n. în comuna Bilca o adunare în scopulū înființarei unei filiale a „Societăței dōmnelorū române.“ La acéstă adunare au luatū parte 163 persoane, cari tōte și-au esprimatū dorința de a înființă

o filială. De președintă a fostu alésă dómna Maria Brăileanu, iar de secretară d-șóra Eleonora Magioru, fiindu autorizate a face pași de lipsă spre activarea filialei.

Români la hotarale Europei de cătră Asia. In foia „Gaz. Bucovinei“ Nr. 6 c. cetimú următórele: Răsfoindú în tomulú etnograficú alú clasicului Atlántu de geografía físicá alui Berghaus, ed. II, dádusem încă înainte de asta cu mai multí aní la harta Europei (Nr. 67) alătúra cu r. Uralului, aprópe de genunchiulú acestui riu, încă în Europa de o insulá cu populațiune românescá alătúra cu una mai mare sêrbescá; iar în o schiță alăturată despre Caucasú, între cele 41 de popóre diverse și de Români. Aceștia locuescú dincolo de Caucasú, prin urmare în Asia, într'o pustiá nepopulatá, rēmasá decí necoloritá, esactú pe meridianulú 40 dela Greenwich spre Est. Aceste dóuē fapte, constatate de Gerland, resp. Seidlitz, se parú a nu fi cunoscute limbistilorú noștri, deórece nu sciú sê fi luatú notițe despre ea, nefiindú menționare în vre-unú jurnalú de-alú nostru până acuma. Credú, că ar fi de interesú a sci, când și cum au ajunsú acești Români pe acele locuri. *A. Procopianu-Procopovici.*

Carnevalú. Inteligența română din Deșiu cu concursulú tinerimei române universitare din Clusiu va aranjá în 28 Februarie n. c. în Deșiu în salá hotelului Englesú unú concertú împreunatú cu dansú. Venitulú este destinatú pentru sporirea fondurilorú de edificare a bisericilorú gr. cath. și gr. or. din Deșiu. Prețulú intrării: 1 fl. 50 cr. de persóná; în familiá pentru fiecare persóna 1 fl.; unú biletú de galeriá: seria I 2 fl., seria II a 1 fl. In pausá se vorú execútá jocurile naționale rom, „Călușerulú“ și „Bătuta“.

Familiile suntú rogare a se presentá în costumú naționalú. Comitetulú aranjatorú: Dr. Teodorú Mihali, adv. președinte; Ioanú R. Cherecheșú, cand. de adv. secretarú; Ioanú Velle, prot. gr. cath.; casarú; Teodorú Hermanú, prot. gr. or.: controlorú.

Hymen. D-lú Joanú Băloiu scrietorú la pretura cercului Jaadú se va cununá cu d-șóra Maria Catriciu în 14 Februarie st. n. a. c. în biserica gr. cath. din Bistriță la 3 óre d. a. Felicitările nóstre!

NECROLOGE. Marica Dolianú, fica d-lui Joanú Dolianú factorulú tipografiei diecesane din Gherla, a reposatú în 23 Ianuarie a. c. st. n. în etate de 19 aní. **Ecaterina Popú,** veduvită ántáiu Dumitru Mureșanú, iar în urmă Joanú Popú cancelistú c. r. în pensiune, a muritú în Năséudú în 30 ianuarie în etate de 67 de aní.

Deslegarea gâcituri de șacú din Nr. 9 alú diarului nostru din a. tr. e următórea:

Noroculú.

Frunđă verde ca și bobulú
Mândrá flóre fi noroculú,
Dar nu creșce în totú loculú,
Că și eu am sēminatú,
Și-a mea parte s'a uscatú;
Vai! și eu am resăditú,
Și-a mea parte s-a topitú.

Bine o au deslegatú:

D-sórele: *Elena Moldovanú, Bănișorú; Gizela M. Turcú, Blasiú; Veturia Lișcanú, Cizeriu; Domnița Huza, Ciaba; Livia Stanciu, Șardú; Aurelia Georgiță. Ilvâ micá;*

Dómnele: *Stefania Moldovanú n. Popú, Bănișorú; Joana Popescu mar. Deacú, Ripa de susú; Ludovica Salvanú, Ciaba; Victoria Dragá, Faz. Varsandú;*

Domnii: *Augustinú Coccorescú, Budapesta; Dumitru Făgărășanú, Teure; Ioanú Vancai, Gherla. Vasile Gheorghiu, Cernăuți; Maximú Popú junior, Năséudú;*

Premiulú l-a dobēnditú d-șóra **Veturia Lișcanú** din Cizeriu.

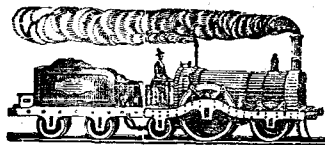
Logografú

de Victorú.

Din următórele 69 de silabe: „a, a, a, beșci, blo, bu, burg, ca, car, ci, co, con, cu, da, dan, dem, do, e, e, e, fa, fe, flo, ga, go, har, i, i, ia, iu, las, li, li, ma, mec, mi, mos, na, ni, nicú, noi, o, or, ori, olt, pi, ra, rea, ren, ri, reșci, ro, ro, sa, sil, slá, stón, și, ta, te, ter, ti, tri, u, ung, ur, ut, vi, ving“ sê se formeze 27 de cuvinte, a cărorú însēmnaire e următórea:

1. O cetate în Italia.	15. Munți în Asia.
2. O speciá de militarí în România.	16. Unú călătorú anglezú din Africa.
3. Unú metalú prețiosú.	17. Instrumentú musicalú.
4. Unú cataractú însēmnatú.	18. Locú de fericiere.
5. O familiá domnițóre.	19. Unú nume bărbătescú.
6. Unú riu în Palestina.	20. Rege în Asia pe timpulú domniției romane.
7. Stațiune balneará în România.	21. Unú comitatú în Ungaria.
8. Unú riu în Africa.	22. Locú de închinare alú Mohamedanilorú.
9. Unú dēu romanú.	23. O capitalá.
10. Unú județú în România.	24. Locú de pedepsá.
11. O insulá în marea egeicá.	25. O capitalá.
12. O cetate nimicitá în Asia.	26. O națiune de viță slavícá.
13. Cautá fie cine.	
14. O capitalá.	
27. Unú locú renumitú pentru vinuri în România.	

Literile inițiale cetite din susú în josú dau numele domnitorilorú din o alianță politicá, iar literile finale cetite de josú în susú dau statele, în carú domnescú. — Timpú de deslegare până în 1 Martie 1892. Intre gâcitorí se va sorți o carte.

POSTA
REDAȚIUNEL.

„H—a“ Lucrurile trámise nu suntú tocmái reusite. Dóra vei reuși în altele mai bine. Sê vedemú vre o novelá din cele promise.

„Noptea în F“. Poesia Vino se va publicá.

Budapesta. Lucrurile trámise altorú foi nu ni le trámite și nóue. Din cele trámise ce va fi bunú vomú întrebuință îndatá ce vomú dispune de spațú.

Abrudú. Logografulú trámisú ilú vomú întrebuință.

T. N-a succesú de ajunsú.

Fiume?

Celorú ce n-au primitú respunsurí până acum, li vomú responde în numerii venitorí.

Cine n-a primitú vr'unú numerú, binevoiescá a ne avisá.